

Marijan PEKLJAJ (priređio),
Hebrejsko-slovenski in aramejsko-slovenski slovar Stare zaveze,
 Svetopisemska družba Slovenije,
 Ljubljana 2004., 238 stranica.

Izvrstan mali rječnik *hebrejsko-slovenskog i aramejsko-slovenskog jezika*, kakav upravo trebaju oni koji počinju čitati Bibliju na izvornom hebrejskom (i aramejskom) jeziku. Njime se izvanredno lako služiti. Nije preopširan. Vrlo je pregledan. Nije opterećen brojnim osobnim imenima, nego sadrži samo imena najpoznatijih starozavjetnih osoba i mjesta. Služi iznad svega početnicima koji počinju čitati Bibliju na hebrejskom jeziku. Sadrži hebrejske riječi cijelog Staroga zavjeta.

Prireditelj se priređujući taj rječnik ugledao kao u svoj uzor u *Lexico hebreo-español y arameo-español*, koji je sastavio Pedro Ortiz (Madrid, 1997.). Pri sastavljanju hebrejsko-slovenskog rječnika Peklaj se služio i velikim hebrejskim rječnicima: W. L. Holladay, *A Concise Hebrew and Aramic Lexicon of the Old Testament* (Leiden, 1971.) i G. Fohrer (uredio), *Hebräisches und aramäisches Wörterbuch zum Alten Testament* (Berlin – New York, 1971.) i dakako drugim velikim i slavim hebrejskim rječnicima.

Svaka je hebrejska riječ, ispisana hebrejskim slovima, u zagradi transliterirana, i to vrlo jednostavnom i lako prepoznatljivom transliteracijom, koja slijedi pravila vlastitog (slovenskog) jezika, kao što to treba činiti transliteracija u svakom drugom jeziku. Guturalni glas *het* i emfatične glasove *tet* i *sade* ispravno je obilježio točkom ispod tih slova (slovo *cade* mogao je točnije obilježiti slovom *c*), siktavi *šin* kao *ś*, a obični *šin* hrvatskim slovom *š*. Spominjem to stoga što u nas Hrvata mnogi slijede anglo-saksonsku transliteraciju i misle da je to međunarodna transliteracija

i jedino ispravna, što nije točno. Za slova *vav* i *jod* upotrijebio je hrvatska ili slovenska slova *v* i *j*, a ne *y* i *w*, kako to neki čine po uzoru na anglo-saksonski svijet.

Slova *b*, *g*, *d*, *k*, *p* i *t* (begadkefat) Peklaj je mogao obilježiti crticom ispod slova, kako to neki čine, ali nije htio komplicirati, nego pojednostaviti transliteraciju. Doista, onaj koji iole poznaje pravila izgovora hebrejskih slova, zna točno kad se slovo *pe* izgovara kao *p* a kada kao *f*, odnosno kada se slovo *kaf* izgovara kao *k* a kada kao grleni, oštri *h* (s točkom ispod). Slovo *he* obilježio je svugdje, mada se on ne izgovara. A kada se mora izgovoriti, Peklaj je to označio s crticom ispod slova *he*. Dužinu odnosno kratkoću samoglasnika nije obilježio. Tako je rječnik sačuvao i svoju estetsku stranu. Previše znakova u slovima ili ispod i iznad slova učinilo bi transliteraciju nepreglednom. Ovako, svaki onaj koji zna nešto hebrejski zna i koja je dužina pojedinih samoglasnika.

Na početku rječnika, na stranicama 4-6 Peklaj je donio sustav transliteracije hebrejskih slova i kazalo kratica, skraćenica i znakova. Posebnim je znakovima označio osobne odnosno zemljopisne imenice, riječi koje se pojavljuju u Bibliji više od 200 puta. Uz one riječi, koje se u Bibliji susreću samo jedamput, na kraju je, u zagradi, stavljeno mjesto gdje se one u Bibliji nalaze.

Što se *naglasaka* na riječima tiče, Peklaj je isto tako posegnuo za kompromisom: obilježio je naglasak samo u onih riječi, koje imaju naglasak na *predzadnjem* slogu. U svim drugim riječima, koje u hebrejskom jeziku imaju naglasak na *posljednjem* slogu (a to je većina hebrejskih riječi), nije naglasak obilježen.

Primjer:

כָּבֵד [kabed] q. biti težak, s težu pritiskati; biti veljaven, ugleden; ni. (kratica: nifal) biti ugleden, nastopati s dostojanstvom, prikazati se u svojoj slavi; pi. poča-

stiti; narediti brezčutno; pu. biti počaščen; hi. narediti teško, pritiskati s težio; zakrkniti; hitp. množiti se, naraščati, delati se pomembnega {3513}

דבכ [kabed] 1. prid. težak, pritiskajoč, zatiralen; številen; okoren, zakrnjen

דבכ [kóbed] m. teža, breme, sila, množica {3514}

תודבכ [kebedut] ž. težavnost, okornost {3517}

דובכ [kabod] m. teža, bogatstvo, čast, ugled, slava, veličastvo *{3519}

הדובכ [kebuddah] ž. premoženje (Sod 18,21) {3520}

Donio sam primjer samo s jednim korigenom (*kbd*) od kojeg je izvedeno nekoliko riječi (glagol, pridjev, imenica) da čitatelj dobije predodžbu kako je ovaj rječnik sastavljen.

Kolegi Peklaju, kojemu sam bio vođa na prvom biblijsko-arheološkom seminaru u Jordaniji i Izraelu 1966. godine i kojega sam već tada uočio kao marljivo i perspektivnoga znanstvenika, od srca čestitam na vrlo uspjelom hebrejsko (aramejsko) - slovenskom rječniku. Hvala mu za ovaj dar.

Adalbert Rebić